מהדורה למורה – מפתח תשובות

מטרות הדף:

- להבחין בין יישובים כפריים ועירוניים
- להכיר גורמי מיקום ואת השפעתם על הקמת יישובים
- להבין איך ולמה יישובים משתנים עם הזמן

גרסת עולים חדשים – מילון מילים בראש הדף, משפטים קצרים ושפה פשוטה. אפשר לאפשר מילון אישי ועבודה בזוגות.

חלק א׳ – הבנה בסיסית

1. א – הסיבות להקמת יישוב דווקא במקומו
2. ב – חיפה
3. ב – היא התרוקנה
4. ב – קרבה לידע ולתשתיות
5. ב – הר עם מעיין

חלק ב׳ – נכון או לא נכון

1. לא נכון – יישובים גדלים, מתכווצים ומשתנים באופיים
2. נכון – זהו בדיוק תהליך האורבניזציה
3. לא נכון – יישוב כפרי קטן וקרוב לטבע
4. נכון – שם העיר מרמז על כך, וזה היה גורם המיקום המקורי
5. לא נכון – בהתחברות לרכבת היא דווקא עשויה לפרוח

חלק ג׳ – השלימו את המשפט

1. חיים
2. מושבה
3. אורבניזציה
4. מים
5. באר שבע
6. כפרי

חלק ד׳ – התאימו יישוב לגורם המיקום שלו

- 1 – ב (הר עם מעיין)
- 2 – ה (נמל)
- 3 – ד (אוניברסיטה והיי-טק)
- 4 – ג (מפעלים שנסגרו)
- 5 – א (התחברות לרכבת)

חלק ה׳ – סדרו את רצף היישובים מהקטן לגדול

1. כפר
2. מושב
3. מושבה
4. עיירה
5. עיר
6. מטרופולין

חלק ו׳ – כתיבה והבעת דעה

1. תשובה אישית הכוללת גורם מקורי אחד לפחות וגורם חדש אחד (למשל רכבת, היי-טק, קליטת עלייה)
2. תשובה הכוללת 4 גורמי מיקום (2 פיזיים כמו מים/תנאי קרקע, 2 אנושיים כמו תשתיות/קרבה לעבודה) ואתגר הגיוני אחד

כרטיס יציאה – מה לחפש

- גודל, צפיפות, שירותים ואופי קהילתי
- פיזי: מים/קרקע/הגנה; אנושי: תעסוקה/תשתיות/קרבה לדרכים
- כי גורמי המיקום משתנים, כלכלה משתנה, ומתרחשים תהליכים כמו אורבניזציה

טיפים להפעלה:

- אפשר לפתוח בדוגמה מהיישוב של התלמידים עצמם כדי לחבר את החומר
- כדאי להדגים על לוח את רצף היישובים מכפר למגה-סיטי לפני התרגול
- בדיון על הדילמה, לעודד הקשבה לטיעונים הנגדיים לפני הצבעה

דף תרגול: יישובים מגוונים ומשתנים

דף התלמיד/ה **עולים חדשים**

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

יישוב הוא מקום שבו אנשים גרים. יש יישובים קטנים ויש גדולים. בדף הזה נלמד איך יישוב נולד ולמה הוא משתנה.

📖 מילון קטן:

יישוב	מקום שבו אנשים חיים ועובדים בקביעות
יישוב כפרי	יישוב קטן, קרוב לטבע, כולם מכירים כולם
יישוב עירוני	יישוב גדול וצפוף עם הרבה שירותים
גורמי מיקום	סיבות שבגללן הוקם יישוב במקום מסוים
אורבניזציה	תהליך שבו מקום הופך לעירוני יותר
מטרופולין	אזור עירוני גדול מאוד עם ערים סביבו
רצף יישובים	הדירוג מכפר ועד מגה-סיטי

1 חלק א׳ – הבנה בסיסית

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. למה יישוב הוקם דווקא שם?

א) הסיבות להקמת יישוב דווקא במקומו ב) כפתורים במפה ג) חוקי תנועה בעיר ד) סוגי מזון באזור

2. איזו עיר קשורה לים ולנמל?

א) ירושלים ב) חיפה ג) באר שבע ד) עיירת פיתוח

3. מה קרה לעיר כשאין יותר עבודה?

א) היא גדלה ב) היא התרוקנה ג) היא הפכה לכפר ד) היא קיבלה נמל

4. מה חשוב היום יותר מחומרי גלם?

א) קרבה לים ב) קרבה לידע ולתשתיות ג) קרבה להרים ד) קרבה לנמל

5. למה ירושלים הוקמה דווקא שם?

א) נמל ב) הר עם מעיין ג) בארות מים ד) תחנת רכבת

2 חלק ב׳ – נכון או לא נכון

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	כל היישובים נשארים אותו דבר לאורך זמן	☐	☐
2	כפר שעובר אורבניזציה הופך עירוני יותר	☐	☐
3	יישוב כפרי הוא בדרך כלל גדול וצפוף	☐	☐
4	באר שבע הוקמה במקור סביב בארות מים	☐	☐

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
5	עיירת פיתוח שמתחברת לרכבת עלולה רק להתרוקן	☐	☐

3 חלק ג' – השלימו את המשפט

השלימו את המילה החסרה.

1. יישוב הוא מקום שבו אנשים _____ ועובדים באופן קבוע

2. ברצף היישובים, בין כפר לעיר נמצאים גם מושב ו_____

3. תהליך שבו יישוב כפרי הופך עירוני נקרא _____

4. גורם מיקום שהיה חשוב בעבר ליישובים הוא קרבה ל_____

5. עיר שגדלה סביב אוניברסיטה והיי-טק היא _____

6. יישוב _____ מאופיין בקהילה קטנה שבה כולם מכירים את כולם

4 חלק ד' – התאימו יישוב לגורם המיקום שלו

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. ירושלים	___	**א.** התחברות לרכבת
2. חיפה	___	**ב.** הר עם מעיין
3. באר שבע (היום)	___	**ג.** מפעלים שנסגרו
4. דטרויט	___	**ד.** אוניברסיטה והיי-טק
5. עיירת פיתוח	___	**ה.** נמל

5 חלק ה' – סדרו את רצף היישובים מהקטן לגדול

מספרו את השלבים לפי הסדר הנכון (1, 2, 3...).

☐	עיירה
☐	עיר
☐	מטרופולין
☐	כפר
☐	מושב
☐	מושבה

6 חלק ו' – כתיבה והבעת דעה

כתבו תשובה מלאה במשפטים שלמים.

1. בחרו יישוב (שלכם או סמוך) וכתבו: מתי הוקם, מה היו גורמי המיקום המקוריים, ואילו גורמים חדשים משנים אותו היום

2. אתם מתכננים יישוב חדש ב-2050. בחרו מיקום ונמקו באמצעות שני גורמים פיזיים ושני גורמים אנושיים, וציינו אתגר אחד

כרטיס יציאה

מהו ההבדל המרכזי בין יישוב כפרי לעירוני?

תנו דוגמה אחת לגורם מיקום פיזי ואחד אנושי

למה יישובים משתנים עם הזמן?

איך הרגשתי בשיעור? 😕 😐 🙂 😀